

בפרוס יום העצמאות

אגדת מאת לוי אשכול ראש הממשלה ושר-הבטחון

ברכתי למפקדי צה"ל וחיינו מעל במת "מערכות", בטאון שראה אור לראשונה בתקופת ה"הגנה", ובהופעתו הקבועה מאז רושמים דפיו בנאמנות את המעבר מגוף מחתרתי בטרם-מדינה לצבא ממלכתי בישראל העצמאית. בממה זו השתקפו מלחמת הקוממיות לשלביה, קביעת ריבונות ישראל בארץ והדיפת התקפת צבאות ערב, שהיתה מכוונת להחניק המדינה באיבה, פעולות התגובה של צה"ל נגד קני מסתננים ומחבלים למיניהם ומבצע "קדש". "מע-רכות" רושם בכל שנה את התקדמות צה"ל בידע ובטכניקה. הבטאון גם סוקר את ההתפתחויות הצבאיות בעולם, העשויות לשמש לקח להגנת ישראל ולחיזוקה.

שנה שנה ויבולה בידע, באמון, בנשק חדיש ובהגנה על אינטרסים חיוניים של המדינה; שנה שנה ופריה בבנית כוח ההרתעה וההגנה מזה, ובחתירה מתמדת לשלום הנכסף מזה.

בגליון יום העצמאות ה-18 של מדינת ישראל ושל מערכות ישראל ראוי לרשום ארבע התפתחויות עיקריות מהשנה החולפת:

● צה"ל השכיל לשמור על מפעל המים הישראלי, שהופעל ביוני 1964, לאחר שתוכנן במשך שנים רבות ונבנה במשך כשלוש שנים. צה"ל גם הצליח לסכל, בטקטיקה נבונה ובכוש-פעולה ראוי לציון, ראשית פעולות הטייה בארצות השכנות, שהיו מיועדות לגזול מאתנו מים המגיעים לנו על-פי הצדק האלמנטרי, החוק הבין-לאומי ולפי הסדר חלוקת המים בין ישראל לבין שכנותיה, המכונה "ההבניה המאוחדת". צה"ל יוסיף לשמור על נכס המים החיוני לקיומנו.

ממשלת ישראל מקפידה ותמיד ליטול מים בכמויות המגיעות לה על-פי ה"תכנית המאוחדת" בלבד, בתנאי שהערב אף הם ישארו צמודים לשיעורי החלוקה בהתאם למוסכם.

בסוגיית המים, ברצוני לציין, כי אנו ממשיכים בהתמדה לטפל בחקר הכור הגרעיני דו-התכ-
ליתי, שתכליתו לספק לנו מים מומתקים ולהניע גלגלי המשק.

● צה"ל הבהיר במעשים למדינות השכנות, שעם כל רצוננו להימנע מפגיעה בהן ועם כל שאיפתנו העזה לשלום, לא נוכל להרשות חצית גבול על-ידי חבלנים, שודדים ורוצחים, שלי-
חי מזימות זדון. ממשלת ישראל רואה את הממשלות השכנות אחראיות לכל פעולות, "אל-
פתח" או ארגוני טרור אחרים, שינסו לפעול משטחן נגד ישראל — ותפעל בהתאם.

● המשכנו לפעול לשמירת מאזן הציוד במזרח-התיכון. במאזן זה יש משום ערובה ראשו-
נית וחיונית למניעת תוקפנות באיזור ולשמירה על השלום. אנו רואים חשיבות רבה בהבט-
חת של סיוע לישראל בעתות חירום, אך בסופו של חשבון, או ליתר דיוק, בראשיתו של
חשבון — רק צה"ל, מצויד כהלכה, מסוגל להבטיח את בטחון ישראל ולמנוע תוקפנות.

דומני, כי ההכרה בצורך החיוני לשמור על מאזן הכוחות באיזור נקלטת והולכת בתודעה
הבין-לאומית. בכל התייחסות לתולדות הרכש הישראלי תיזקף זכות ראשונים וזכות התרומה
המכרעת לצרפת. היא סיפקה לנו נשק חיוני להגנתנו בשעה שעמדנו בצל איום התקפה
מידית. מאז ועד היום מתמידה צרפת במדיניות זו.

בביקורי בואשינגטון בקיץ 1964 שמחתי למצוא גם אצל נשיא ארצות-הברית הבנה לעקרון
זה. בעקבות משא-ומתן לאחר הביקור נחתם בשנה האחרונה הסכם על אספקת טנקים
מארה"ב לישראל. הסכם זה יש בו תרומה בטחונית ומדינית חשובה לחיזוק שמירת מאזן
הכוחות במזרח-התיכון. הטנקים מגיעים כבר לישראל, וזה אף התפרסם בעתונות.
גם מבריטניה רכשנו נשק, כך ששלוש המעצמות הגדולות של המערב משתתפות במידה מסו-
ימת, כל אחת בחלקה, בקיום העקרון של שמירת האיזון הצבאי באיזור.

שנים רבות נאלצה ישראל להיאבק נגד הסתייגויות מפני אספקת נשק לנו בגלל רגישות ממש-
לות לתגובות ערביות. היתה מעין "חומת רגישות", שנאלצנו להבקיעה שלב-שלב. דומני, כי
היום מותר לומר, שביחס העולם המערבי הוסר במידה מסוימת המחסום. אולם חוסר
האיזון בגישה הבין-לאומית לא יוסר סופית, כל עוד מוסיפה ברה"מ לשגר כמויות עצומות
של נשק לעולם הערבי. אין ברצוני להתנבא על המועד, שבו תיתן ברה"מ ידה למגמה זו.

● המשכנו לשכלל את אמצעי ההגנה וההרתעה של המדינה בכל הדרכים האפשריות. עשינו
זאת תוך הקדשת תשומת-לב מרובה להתפתחויות החדשות במדע ותוך שמירה מלאה
וקפדנית על ריבונות ישראל.

ההצטיידות בנשק במצבנו היא מהדברים שאין להם שיעור, ובמיוחד בימינו, כשהתמורות
בנשק מסחררות בקיצבן ובאיכותן. דומני, כי מותר אולי לומר בכל העונה והצניעות, כי
עושים כל מאמץ שלא לפגור בענין זה.

אם הפעילות הבטחונית מטרתה המידית היא הגנה על המדינה והבטחת האינטרסים החיו-
ניים שלה, הרי במובן היותר עמוק משמשת פעילות זו נקודת-מוצא מרכזית לקידום מעמ-
דה של ישראל באיזור ובמישור הבין-לאומי בכלל. לצערנו אין דרך קצרה לשלום. כנגד סימנים
במקומות שונים בעולם הערבי, שמהם משתמע, כי הרעיון להכחיד את ישראל בכוח אינו
נראה כה מציאותי כפי שסברו לפני שנים, שמענו שוב, רק בימים אלה, את הצהרתו של
נשיא מצרים, שמלהמה עם ישראל היא בלתי נמנעת. מוטב, כי נשיא מצרים יחדל מלהסיט
את עמו ואת העולם הערבי להתמודדות, שממנה יסבול התוקף אולי יותר מאשר הנתקף.
עלינו לבקש דרכים להחדיר לתודעה הערבית את ההכרה, כי כוחנו עמנו להדוף תוקפנות,
ובאותו זמן להבהיר, כי מעבר לרעיון המלחמה, אשר נושא בחובו הרס וחורבן קודם כל
לתוקף, פתוחים אופקי שיתוף-הפעולה והשלום, הטומנים ברכה לכל עמי האיזור.

בפרשת המים סיכלנו המזימות. סיכול זה היה מלווה מצדנו בקיום קפדני של המוסכם
בשטח חלוקת המים בינינו לבין שכנינו. ביסוד מדיניותנו — ההכרה בזכויותיהם ובאינטרסים
החיוניים שלהם, אולם עליהם להכיר בזכויותינו אנו על אדמת מדינה זו — זכויות החוב-
קות היסטוריה, ואשר אינן נופלות מזכויותיהם לארצותיהם. ברגע שהערבים יכירו בזכויות-
תינו, יחול ראשית המפנה, ובעיות, שנראות כעומדות מעבר לפתרון, מצוא ימצאו את פת-
רון תוך הבנה ושיתוף-פעולה הדדי.

כאן המפתח, כאן התקוה וכאן היעוד, וסודות ומציתו בשכלול כוח ההרתעה מזה ובמדיני-
יות שכנוע מזה. אף אם הדרך ארוכה, נגיע לסופה, אם רק נתאזר בסבלנות ובמשמעת הדרו-
שות. "קמעה קמעה כעלות השחר" תבוא גאולת ישראל, כמאמר קדמונינו.

גם בזירה הבין-לאומית הכללית שימש ומשמש מעמדה הבטחוני של ישראל מושכל ראשון. ממושכל זה צומחים ועולים יחסינו עם כמאה מדינות, שוררים בינינו לבין עשרות ארצות שיתוף-פעולה כלכלי וחברתי, גובר קולנו בזירה הבין-לאומית, וישראל מהווה גורם מזרח-תיכוני חשוב ומובהק.

בפנותנו מהזירה האזורית והבין-לאומית אל המסכת הפנימית של חיינו, נחזור ונציין, כי צה"ל משמש כור היתוך למיזוג גלויות, בית יוצר לחינוך למופת, סדנא לחישול המשמעת ולפיתוח נכונות ההקרבה למען הכלל. מבלעדי כל אלה — מיזוג אמת, חינוך הדור, משמעת נאמנה והקרבה ללא סייג — יגברו הסכנות והמכשולים לאחדותו של העם ולהתקדמותו הבסיסית בכל מערכות חיו.

אנו רוצים, כי דמות החייל והמפקד בישראל תהא נערצת בעיני העם לא רק כסמל לבטחון, אלא יהיה בדמות זו גם מופת ליזמה, לעבודה מסורה ולידידות אמיצה. איש הצבא הישראלי, בשירות סדיר ובמילואים, צריך לתת כתף לתהליך של הבראה כלכלית — כי צו החיים הוא להתקיים מיגיע כפינו ולהקטין תלותנו באחרים. אנו אומה קטנה, ולמען התקיים והתפתח באיזור זה, מול האתגרים הבלתי-פוסקים, צריך כל אחד ואחד מאתנו לשאוף לשלמות, להרמת התפוקה ופריון העבודה, כל אחד במקצועו ובעבודתו. תהליך זה מתחיל בגן-הילדים ועובר דרך שלבי החינוך היסודי, התיכוני והאוניברסיטאי, שכולם ייפתחו בהדרגה להמוני העם. אסור לנו לפגור בשטחי המדע והטכניקה. עלינו לפצות את מחסורנו באוצרות טבע על-ידי שפע של ידע, של כושר ושל תפוקה.

עצמאות בטחונית שלובה וכרוכה בחיזוק עצמאותנו הכלכלית, ואין האחת יכולה לעמוד לאורך ימים מבלעדי השניה.

בפרוס יום העצמאות הי"ח צפה ומזדקרת לעומתנו שלשלת הגבורה והכיבוש — מראשית התנחלותנו המחודשת בארץ ועד היום. אנו נזכרים בגאווה ובהכרת תודה בחלוצים, בבונים ובמגינים מימי ראשונים ועד ימי הקוממיות הממלכתית. חיילי צה"ל מוסיפים נדבך אחר נדבך על אבני יסוד שהניחו הראשונים.

מאז ראשית המפעל הציוני, דרך כל המשברים, התלאות, המצוקות, התקוות, ההישגים והנצחונות, מאירה לנו דמותו של הלוחם העברי והמגן העברי — דמות, שאולי יותר מכל מסמלת את עצמאות ישראל במולדתו. גם בתקופת ההתפתחות המדהימה בכלי מלחמה ובציוד רבי-גוני מוסיפה הצלחת צה"ל להיות תלויה באיתנות רוחו ועמידתו של האדם — החייל והמפקד.

בימים אלה, מלאת ח"י שנים לעצמאות ישראל, שאו-נא, חיילים יקרים בכל הדרגים, ברכה מקרב לב ממני ומן העם כולו. עמדו על המשמר והיו נכונים, כי תקות העם ובטחונו בכם.